

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/6/2017
Identifikačné číslo spisu:	1194898899
Dátum vydania rozhodnutia:	06.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1194898899.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne JUDr. M. I., bývajúcej v J., zastúpenej JUDr. Drahomírom Tomčom, advokátom so sídlom v Bratislave, Kocel'ova č. 9, proti žalovaným 1/ Z. Y., bývajúcemu v Y., zastúpenému advokátskou kanceláriou AK Gavorová a partner, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Lombardiniho č. 22/B, IČO: 47254637, 2/ O. Y., bývajúcej vo J., zastúpenej advokátskou kanceláriou Procházka & partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Búdková č. 4, IČO: 36854948, 3/ MUDr. D. J., bývajúcej v B., 4/ Mgr. I. E., bývajúcej v O., o určenie neplatnosti právneho úkonu a o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 50/1994, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. apríla 2016 sp. zn. 6 Co 118/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. apríla 2016 sp. zn. 6 Co 118/2015 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd určil, že: a/ je neplatná darovacia zmluva uzavretá 25. novembra 1992 (ďalej len „darovacia zmluva“) jej matkou MUDr. I. Y. [ktorá zomrela X. D. XXXX (ďalej len „poručiťka“)] a žalovanými 1/ a 2/ ohľadom bezodplatného prevodu nehnuteľností v Y. na H. ulici č. XX nachádzajúcich sa v katastrálnom území H. a vedených na liste vlastníctva č. XXXX ako rodinný dom, zastavaný pozemok - parcela č. XXXX vo výmere XXX m² a záhrada - parcela č. XXXX vo výmere XXX m², vrátane vedľajších stavieb, plotov a trvalých porastov (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), b/ poručiťka bola v čase svojej smrti vlastníčkou sporných nehnuteľností. Žalobkyňa poukazovala na to, že poručiťka bola pri uzavretí darovacej zmluvy ovplyvnená svojou matkou JUDr. D. L. a pod jej vplyvom chcela zabrániť tomu, aby sa sporné nehnuteľnosti stali predmetom konania o dedičstve po nej. Podľa názoru žalobkyne poručiťka vzhľadom na jej vážny zdravotný stav nebola spôsobilá posúdiť svoje konanie a jeho následky. Darovacia zmluva je preto neplatná v zmysle ustanovení § 37 ods. 1, § 38, § 39 Občianskeho zákonníka. Za významné označila žalobkyňa tiež to, že žalovaní 1/ a 2/ boli v čase uzavretia darovacej zmluvy maloletí, právny úkon za nich urobený v darovacej zmluve, nebol ale schválený právne záväzným spôsobom. Obvodný súd Bratislava I [ktorý konal a rozhodoval ako súd starostlivosti o maloletých (ďalej - a to z dôvodu lepšej orientácie a

nadviazania na terminológiu použitú odvolacím súdom - len „poručenský súd“) totíž svoj rozsudok zo 7. decembra 1992 č.k. 17 Nc 76/921-6 (ďalej len „poručenský rozsudok“) riadne nedoručil, v dôsledku čoho tento rozsudok nikdy nenadobudol právoplatnosť; údaje vyznačené v doložke právoplatnosti nezodpovedajú skutočnosti.

2. Žalovaní žiadali žalobu zamietnuť ako neopodstatnenú. Tvrdili, že spôsobilosť poručiťky na právne úkony v čase uzavretia darovacej zmluvy nebola ani len obmedzená, darovacia zmluva sa neprieči dobrým mravom a prejav vôle poručiťky v nej obsiahnutý je v súlade s § 123 Občianskeho zákonníka. Podľa ich názoru v danom konaní nemožno preskúmať správnosť poručenského rozsudku, ktorý je už záväzný a nezmeniteľný vzhľadom na to, že (v zmysle doložky na ňom vyznačenej) nadobudol právoplatnosť 8. decembra 1992.

3. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. septembra 2006 č.k. 10 C 50/1994-270 žalobu v celom rozsahu zamietol ako neopodstatnenú; rozhodol tiež o trovách konania.

4. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 13. mája 2010 sp. zn. 3 Co 554/2006 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie [§ 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)], lebo podľa jeho názoru mala zásadný právny význam otázka, „či súd môže preskúmať právoplatnosť rozsudku iného súdu opatreného doložkou právoplatnosti, ak bola právoplatnosť spochybnená účastníkom konania“. Tento rozsudok napadla žalobkyňa dovolaním.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací uznesením z 25. apríla 2012 sp. zn. 7 Cdo 39/2010 napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil. Podľa názoru dovolacieho súdu (prípadné) nesprávne potvrdenie súdu o tom, kedy nastala právoplatnosť rozsudku, nemá vplyv na právne vzťahy účastníkov konania a súd je oprávnený skúmať, či údaje na nej vyznačené zodpovedajú skutočnosti. Opačný výklad by oprávnenému súdu znemožňoval, aby sám posúdil, či napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Vzhľadom na to, že dovolaním napadnutý rozsudok spočíval na nesprávnom právnom názore, najvyšší súd ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Uznesením z 26. apríla 2013 sp. zn. 4 Co 298/2012 potom Krajský súd v Bratislave zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 6. septembra 2006 č.k. 10 C 50/1994-270 a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že treba podrobne skúmať, či poručenský rozsudok skutočne nadobudol právoplatnosť.

7. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 1. decembra 2004 č.k. 10 C 50/1994-575 žalobu opätovne zamietol.

7.1. Výsledkami dokazovania, ktoré doplnil oboznámením spisu poručenského súdu, mal preukázané, že 25. novembra 1992 poručiťka požiadala poručenský súd, aby vtedy maloletým žalovaným 1/ a 2/ ustanovil opatrovníka, ktorý ich bude zastupovať pri uzavretí darovacej zmluvy. Vec bola prejednaná na pojednávaní 7. decembra 1992, na ktorom poručiťku zastupovala jej matka JUDr. D. L.. Poručenský súd na tomto pojednávaní vyhlásil rozsudok ustanovujúci opatrovníčku maloletých a schvaľujúci jej právny úkon urobený v darovacej zmluve za ňou zastúpené osoby; prítomní sa po poučení o oprávnom prostriedku vzdali odvolania. Poručenský rozsudok bol doručovaný opatrovníčke, ďalej poručiťke a tiež jej matke, ktorá prevzala aj zásielku adresovanú poručiťke. Na prvopise poručenského rozsudku bola právoplatnosť vyznačená dňom 8. decembra 1992.

7.2. Súd prvej inštancie oboznámením spisu Štátneho notárstva Bratislava I sp. zn. R I 524/1992 zistil, že 9. decembra 1992 bol tomuto štátnemu notárstvu doručený návrh na registráciu darovacej zmluvy, ktorému bolo vyhovie 11. decembra 1992 .

7.3. Žalovaní 1/ a 2/ v priebehu konania o prejednávaní veci požiadali Okresný súd Bratislava I o opätovné doručenie poručenského rozsudku, ten im ale oznámil, že rozsudok bol už dávnejšie riadne doručený a nadobudol právoplatnosť, preto ich žiadosti nemožno vyhovieť.

7.4. Súd prvej inštancie poukázal na to, že viazanosť súdu vyhláseným poručenským rozsudkom (§ 156 ods. 4 O.s.p.) nemôže byť prelomená, lebo poručenský rozsudok nebol napadnutý žiadnym opravným prostriedkom. Súd v prejednávaní veci nie je oprávnený skúmať, či v inom súdnom konaní bol alebo

nebol riadne doručený vyhlásený rozsudok. I keď v doložke právoplatnosti na poručenskom rozsudku neboli vyznačené správne údaje, nezakladá to neplatnosť darovacej zmluvy (§ 39 Občianskeho zákonníka).

7.5. Právny úkon urobený opatrovníčkou za žalovaných 1/ a 2/ bol riadne schválený súdom (§ 28 Občianskeho zákonníka), ide o právny úkon dovolený (§ 628 Občianskeho zákonníka) a platný aj preto, lebo (vtedy maloletí) žalovaní 1/ a 2/ boli v konaní pred poručenským súdom riadne zastúpení. Poručenský súd sa síce pri schvaľovaní právneho úkonu opatrovníčky odchýlil od podaného návrhu, bol však oprávnený prekročiť podaný návrh (§ 153 ods. 2 O.s.p.).

7.6. V tejto veci - ako uviedol súd prvej inštancie - nemožno skúmať, či poručenským súdom schvaľovaný úkon bol alebo nebol v súlade so záujmami maloletých. Navyše, spis poručenského súdu už bol skončený dosiahnutím ich plnoletosti (§ 199 ods. 2 veta prvá vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy).

7.7. Podľa presvedčenia súdu prvej inštancie bola poručiiteľka zo všetkých hľadísk plne spôsobilá udeliť svojej matke plnomocenstvo na jej zastupovanie v konaní pred poručenským súdom. Výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že ako lekárka poznala svoj zdravotný stav, vedela nielen o onkologickom ochorení, ktorým trpela, ale aj o jeho pravdepodobnom priebehu. Zvažujúc, čo bude po jej smrti so žalovanými 1/ a 2/, rozhodla sa zabezpečiť ich po materiálnej stránke darovaním sporných nehnuteľností (žalobkyňa a žalovaným 3/ a 4/ bolo už skôr poskytnuté zabezpečenie v inej forme).

7.8. Z týchto dôvodov dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba je neopodstatnená.

8. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. apríla 2016 sp. zn. 6 Co 118/2015 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.).

8.1. Odvolací súd v odôvodnení tohto rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie sa po rozhodnutí dovolacieho súdu podrobne a v dostatočnom rozsahu zaoberal otázkou, či a kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok poručenského súdu. Správne pri tom vychádzal z názoru, podľa ktorého v predmetnej veci je oprávnený skúmať opodstatnenosť určovacej žaloby podanej žalobkyňou, nie však posudzovať vecnú správnosť rozhodnutia poručenského súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Odvolací súd sa stotožnil s názorom prvoinstančného súdu, že poručiiteľka udelila svojej matke všeobecné plnomocenstvo; poručiiteľkina matka bola preto oprávnená vzdať sa odvolania v mene zastúpenej poručiiteľky.

8.2. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 219 ods. 2 O.s.p.) uviedol, že vzdať sa odvolania možno iba voči súdu, a to až po vyhlásení rozhodnutia (§ 207 ods. 1 O.s.p.); v dôsledku účinného vzdania sa odvolania zaniká právo podať odvolanie. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že ak by bol opätovne doručovaný rozsudok poručenského súdu, došlo by len ku korekcii údajov vyznačených v doložke právoplatnosti, to by ale nemalo žiadny vplyv na platnosť schváleného právneho úkonu (§ 39 Občianskeho zákonníka).

8.3. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie aj pokiaľ ide o spôsobilosť poručiiteľky udeliť plnomocenstvo na jej zastupovanie v konaní pred poručenským súdom a rovnako pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa obsahovej odlišnosti medzi vyhláseným a písomne vyhotoveným rozsudkom poručenského súdu.

8.4. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je darovacia zmluva platná a na tom nič nemení, ak je doložka právoplatnosti na poručenskom rozsudku vyznačená nesprávne.

8.5. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie, vec správne právne posúdil a v potrebnom rozsahu zistil skutkový stav veci; svoje rozhodnutie tiež náležite odôvodnil spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 157 ods. 2 O.s.p. Výsvetlil pri tom, v akom rozsahu a na podklade čoho vykonal dokazovanie a primeraným spôsobom odôvodnil, prečo nevykonal všetky navrhované dôkazy.

8.6. Pokiaľ žalobkyňa žiadala, aby odvolací súd pripustil dovolanie v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p., odvolací súd jej návrhu nevyhovel s odôvodnením, že nie sú dané predpoklady pre postup podľa tohto ustanovenia.

9. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

9.1. Žalobkyňa v dovolaní podala podrobný prehľad konania pred jeho právoplatným skončením (strany

2 až 24 dovolania). V ďalšom (na stranách 24 až 30 dovolania) citovala ustanovenia § 179 a § 156 ods. 3 O.s.p., § 28, § 30 a § 39 Občianskeho zákonníka, § 37 ods. 1 až 3 Zákona o rodine, výňatky z niektorých odborných publikácií, viacerých rozhodnutí všeobecných súdov Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky a tiež právnych viet publikovaných judikátov. Medziiným uviedla, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona. Na neplatný úkon sa hľadá tak, ako keby nebol urobený. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, keď na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností (R 39/1998, ako aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 96/1995). Poukázala aj na to, že rozsudok nadobúda účinky len za predpokladu, že bol riadne doručený a že ho už nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Ak zákon výslovne ustanovuje, že sa rovnopis písomného vyhotovenia rozsudku doručuje určitým spôsobom účastníkovi (§ 47 ods. 2 O.s.p.), nie však inej osobe, nemá doručenie rozsudku inej osobe (odlišnej od účastníka konania) účinky riadneho doručenia, a to ani vtedy, ak sa prostredníctvom tejto osoby rozsudok dostal do dispozičnej sféry účastníka konania (R 19/1968). Písomnosti sa zásadne doručujú účastníkovi konania, jeho zástupcovi len vtedy, ak to zodpovedá rozsahu splnomocnenia. Doručenie rozhodnutia len zástupcovi, ktorému nebola udelená plná moc pre celé konanie, nie je procesne účinné a nevyvoláva účinky riadneho doručenia (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 65/2008). Na stranách 30 až 31 dovolateľka poukázala na niektoré časti rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 28/2000 a 5 Cdo 28/2000.

9.2. Podstatu odôvodnenia prípustnosti dovolania zaradila dovolateľka do záverečnej časti dovolania (strany 31 až 35). Uviedla, že odvolací súd sa odklonil od judikátu R 16/1998, lebo priznal právne účinky aj doručeniu, ktoré nebolo vykonané riadne (v súlade so zákonom). K odklonu došlo aj vo vzťahu k právnej otázke riešenej najvyšším súdom v konaní sp. zn. 3 Cdo 65/2008, teda otázky rozsahu oprávnenia zástupcu konať za zastúpeného, ak plná moc nebola všeobecná, ale sa týkala iba jednotlivých úkonov. Podľa jej presvedčenia k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej praxe došlo tiež v tom, že odvolací súd považoval darovaciu zmluvu za právne perfektnú, i keď jej súčasťou bol prejav vôle P. H., ktorá v čase uzavretia tejto zmluvy ešte nebola ustanovená za opatrovníčku žalovaných 1/ a 2/, a tak nemohla za nich konať; v tom zmysle sa odvolací súd svojím právnym záverom odklonil od judikátu R 18/1985.

9.3. Z uvedených dôvodov žalobkyňa žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil (určil, že darovacia zmluva je neplatná a sporné nehnuteľnosti boli v čase smrti poručiťky v jej vlastníctve) a priznal jej náhradu trov konania.

10. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na to, že žaloba bola podaná za účinnosti O.s.p., za účinnosti ktorého boli tiež vydané všetky rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho súdu; dokonca aj (v poradí druhým) dovolaním žalobkyne napadnutý rozsudok bol vyhlásený pred 1. júlom 2016, kedy nadobudol účinnosť CSP. Podľa názoru žalovaného 1/ dovolanie nie je prípustné, lebo podľa § 470 ods. 2 CSP zostali zachované tie právne účinky úkonov, ktoré boli urobené za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (nepripúšťajúcej dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku). V ďalšom žalovaný 1/ uviedol, že dovolanie žalobkyne nemá náležitosti v zmysle § 428 CSP a neobsahuje riadne vymedzenie dovolacích dôvodov (§ 431 až § 435 CSP). V dovolaní absentuje vyhodnotenie, v čom je nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Dovolacie dôvody musia byť vymedzené s poukazaním na konkrétne ustanovenia, ktoré mal odvolací súd aplikovať, prípadne inak interpretovať. Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, preto mala v dovolaní konkretizovať rozhodnutie odvolacieho súdu, od ktorého sa odvolací súd svojím rozhodnutím odklonil; mala tiež podať vlastnú právnu kvalifikáciu vysvetľujúcu, v čom podľa jej názoru spočíva nesprávnosť právnych záverov odvolacieho súdu. Z týchto dôvodov žalovaný 1/ navrhol dovolanie odmietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

11. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu upriamila pozornosť na to, že dovolanie nekonkretizuje ustálenú súdnu prax, od ktorej sa odvolací súd údajne odchýlil. Žalobkyňa síce cituje a opakovane uvádza viaceré rozhodnutia súdov, tie ale riešia celý komplex právnych otázok a rozhodujúcej problematiky sa buď vôbec netýkajú, alebo sa jej dotýkajú iba okrajovo. Rozhodnutie odvolacieho súdu je po právnej stránke správne, čo vylučuje prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Ak je na niektorom rozsudku nesprávne vyznačená právoplatnosť, možno ho napadnúť odvolaním do troch

mesiacov od jeho doručenia. Vzhľadom na to, že v tejto lehote nebolo odvolanie podané, nemožno skúmať právoplatnosť rozsudku poručenského súdu. Navyše, zástupkyňa poručiťky sa v mene zastúpenej vzdala možnosti podať odvolanie proti rozsudku poručenského súdu. I keby tento rozsudok nebol riadne doručený, je právne významné, že sa dostal do sféry osobnej dispozície poručiťky, ktorá ho pripojila k návrhu na registráciu darovacej zmluvy adresovanému štátnemu notárstvu. V konaní o registrácii zmluvy štátne notárstvo - vtedajší orgán s kompetenciou posúdiť platnosť právneho úkonu - dospel k záveru, že zmluva je platná (aj vzhľadom na schválenie úkonu opatrovníčky žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom poručenského súdu). Dovolanie žalobkyne je z týchto dôvodov procesne neprípustné, smerujúce proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu. Žalovaná 2/ preto žiadala dovolanie buď odmietnuť, alebo (ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne prípustné) zamietnuť.

12. Žalovaní 3/ a 4/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

13. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

14. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Procesné účinky teda dovolanie vyvolalo po tomto dni. Podmienky, za ktorých možno podať dovolanie (a účinky vyvolané podaním dovolania), bolo preto potrebné posudzovať podľa právnej úpravy účinnej od uvedeného dňa.

14.1. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

14.2. Najvyšší súd vo viacerých v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní nižších súdov, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

15. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a

na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

16.2. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a tiež označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte tohto uznesenia dovolacieho súdu len „právna otázka“).

19. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

20. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

21. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

22. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

d/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

23. Žalobkyňa v danom prípade podala v dovolaní výpočet viacerých nesprávností procesnej a hmotnoprávnej povahy, ktorých sa podľa jej názoru dopustili prvoinštančný a odvolací súd, nie v celom rozsahu ale pri tom tvrdila a preukazovala odchylenie sa odvolacieho súdu od konštantnej judikatúry. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba mať za to, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

24. Na druhej strane ale žalobkyňou podanému dovolaniu nemožno uprieť, že v jeho záverečnej časti (na stranách 31 až 35) je primeraným spôsobom konkretizované, v akej otázke, čím a vo vzťahu konkrétne ku ktorému rozhodnutiu najvyššieho súdu sa odvolací súd - podľa názoru žalobkyne - odklonil od ustálenej línie rozhodovania najvyššieho súdu (v podrobnostiach viď ďalej body 25. až 27). Táto časť dovolania obsahuje aj vysvetlenie, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom a ako mala byť právna otázka správne posúdená.

25. Podľa názoru žalobkyne sa odvolací súd pri právnom posudzovaní veci odklonil od judikátu R 16/1998, lebo priznal právne účinky aj takému doručeniu, ktoré nebolo vykonané riadne (v súlade so zákonom). V zmysle uvedeného judikátu len riadne a predpisom vyhovujúce doručenie má účinky predpokladané zákonom. Na tento judikát odkázali už viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1 Cdo 8/2013, 2 Cdo 57/2002, 3 Cdo 294/2013, 4 MCdo 4/2014).

25.1. Najvyšší súd v inej veci konštatoval, že „len riadne a predpisom zodpovedajúce doručenie rozhodnutia vyvolá dôsledok, že odvolacia lehota začne plynúť osobe, ktorej sa doručuje; nie je preto podstatné, či táto osoba sa inak (než na základe riadneho doručenia) oboznámila s obsahom rozhodnutia (1 Cdo 162/2011).

25.2. Pre účely preskúmvanej veci treba dodať, že formálna stránka právoplatnosti súdneho rozhodnutia bola do účinnosti novej právnej úpravy upravená v § 159 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého platilo, že právoplatný rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. V prípade, že odvolanie proti rozhodnutiu súdu bolo prípustné, nadobúdalo rozhodnutie právoplatnosť dňom nasledujúcim po dni doručenia rozhodnutia poslednému z účastníkov konania; ak ale odvolanie proti rozhodnutiu súdu prípustné nebolo (napríklad preto, lebo ho zákon nepripúšťal, alebo preto, lebo sa účastník konania vzdal práva podať odvolanie), nadobúdalo rozhodnutie súdu formálnu právoplatnosť (až) momentom doručenia poslednému z účastníkov konania. V zhode s tým najvyšší súd aj v preskúmvanej veci (7 Cdo 39/2010) uviedol, že „ak je rozsudok doručený a odvolanie proti nemu nie je prípustné (§ 201, 202), alebo odvolanie proti nemu je síce prípustné, ale všetkým oprávneným osobám uplynula lehota na jeho podanie (§ 204) alebo oprávnené osoby sa odvolania vzdali alebo podané odvolanie zobrali späť (§ 207), stáva sa rozhodnutie nielen konečným, ale tiež záväzným a nezmeniteľným“. Vzhľadom na zásadný význam riadneho doručenia treba pre účely preskúmvanej veci uzavrieť, že i keď sa zástupkyňa poručiťky na pojednávaní pred poručenským súdom vzdala v mene zastúpenej odvolania, nemohol rozsudok poručenského súdu nadobudnúť právoplatnosť momentom vzdania sa odvolania účastníkmi konania bezprostredne po jeho vyhlásení.

25.3. V danom prípade súd prvej inštancie pripustil, že rozsudok poručenského súdu „bol nesprávne doručený splnomocnenej zástupkyňi daryne, ktorá ju už v čase doručovania predmetného rozsudku nezastupovala“ (strana 8 rozsudku súdu prvej inštancie). Za významné ale napriek tomu považoval, že rozsudok poručenského súdu „sa dostal do osobnej dispozície daryne“, ktorá následne podala návrh na registráciu darovacej zmluvy štátnym notárstvom. Zo skutočnosti, že odvolací súd sa stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie (vrátane jeho odôvodnenia) a odvolaním napadnutý rozsudok potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.), bezpochyby vyplýva, že odvolací súd považoval tento záver súdu prvej inštancie o právoplatnosti poručenského rozsudku za správny. Právny názor, na podklade ktorého dospel odvolací súd k tomuto záveru, nie je ale v súlade s názormi zodpovedajúcimi ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu.

25.4. Dovolací súd z týchto dôvodov uzatvára, že v predmetnej otázke (riadneho doručenia rozsudku, resp. právnych následkov jeho riadneho nedoručenia v prípade, že sa dostal do osobnej dispozície toho,

komu mal byť podľa zákona doručený) sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Táto okolnosť zakladá prípustnosť dovolania. Vzhľadom na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu pri riešení tejto otázky nie je vecne správne, je podané dovolanie tiež dôvodné. Dovolací súd z týchto dôvodov konštatuje opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, v zmysle ktorej dovolaním napadnuté rozhodnutie spočíva v tomto smere v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

26. Dovolateľka je so zreteľom na právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 65/2008 presvedčená, že k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu došlo aj vo vzťahu k právnej otázke rozsahu oprávnenia zástupcu konať za zastúpeného, ak plná moc nebola všeobecná, ale sa týkala iba jednotlivých úkonov. Táto otázka je - v individuálnom rámci preskúmvanej veci - v podstate podotázkou právnej otázky, ktorej sa týka bod 25. tohto uznesenia odvolacieho súdu.

26.1 „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 65/2008 nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, závery v ňom vyjadrené neboli však v neskorších rozhodnutiach najvyššieho spochybnené alebo prekonané. Predmetné rozhodnutie bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 33/2008. K obsahovo identickým záverom, ako v tomto rozhodnutí, dospel najvyšší súd tiež v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 151/2008. Vzhľadom na to dovolací súd nevidí dôvod, aby toto rozhodnutie nebolo považované za súčasť pojmu „ustálená rozhodovacia prax“ dovolacieho súdu.

26.2. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu „účastník konania si môže zvoliť zástupcu, ktorého splnomocní k určitým úkonom v konaní alebo mu udelí plnomocenstvo pre celé konanie, kedy je zástupca oprávnený robiť všetky úkony, ktoré môže v konaní robiť účastník. Súdne písomnosti sa doručujú len zástupcovi, ktorý bol účastníkom splnomocnený na zastupovanie v celom konaní s výnimkou uvedenou v ustanovení § 49 ods. 1 veta druhá O.s.p., podľa ktorej ak má účastník osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu. Pri splnomocnení len k niektorým úkonom v konaní (nejde o procesnú plnú moc) sa písomnosti doručujú účastníkovi konania, a jeho zástupcovi sa doručujú len vtedy, ak to zodpovedá rozsahu splnomocnenia. Doručenie rozhodnutia len zástupcovi, ktorému nebola udelená plná moc pre celé konanie, nie je procesne účinné, nevyvoláva účinky doručenia a nezačína ani plynúť lehota na podanie odvolania“ (3 Cdo 65/2008).

26.3. V danom prípade súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní pred poručenským súdom bola poručiťka zastúpená na základe ňou vystavenej všeobecnej plnej moci. V spise poručenského súdu je na č.l. 8 založená plná moc udelená poručiťkou jej matke na to, aby ju „na jednaní k darovacej zmluve dňa 7.XII.1992 pod č. 17 Nc 76/92 zastupovala“ a súdu vyjadrila súhlas s darovacou zmluvou. Takto formulovaná plná moc sa týka len zastúpenia poručiťky na konkrétnom pojednávaní súdu. Vzhľadom na to, že nešlo o procesnú plnú moc, mal byť rozsudok (ako to, napokon, pripustil aj súd prvej inštancie) doručený priamo poručiťke. Doručenie rozhodnutia len jej matke (zástupkyňi na jednom konkrétnom pojednávaní) nebolo teda procesne účinné.

26.4. Na podklade vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že v danej (pod)otázke sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

27. Naostatok žalobkyňa argumentovala tým, že k odklonu právneho posúdenia veci odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (judikátu R 18/1985) došlo podľa jej názoru tiež v otázke vecnej správnosti rozsudku poručenského súdu a právnej perfektnosti darovacej zmluvy [konkrétne zmluvného prejavu vôle P. H., ktorá v čase uzavretia tejto zmluvy nebola (ešte) opatrovníčkou maloletých žalovaných 1/ a 2/, preto nebola oprávnená konať za nich]. Fotokópia darovacej zmluvy je založená v spise Štátneho notárstva Bratislava 1 sp. zn. R I 324/1992 na č.l. 5. Na jednej strane je pravdou, že v záverečnej časti darovacej zmluvy sa nad dátumom jej vyhotovenia

(„25.XI.1992“) uvádza text: „Za maloleté deti Z. a O. Y. ju podpísala v ich zastúpení ... P. H. ...“, pričom je zrejmé, že 25. novembra 1992 menovaná ešte nebola súdom ustanovená za opatrovníčku žalovaných 1/ a 2/, na druhej strane ale - po záveroch, ktoré dovolací súd zaujal a vyjadril v bodoch 25. a 26 (t.j. po záveroch o tom, že poručenský rozsudok nebol riadne doručený a nenadobudol právoplatnosť), je predmetná argumentácia dovolateľky nadbytočná.

28. Z dôvodu, ktorý je uvedený v bode 25. (v spojení s bodom 26.) dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu), ale zároveň aj dôvodné, lebo napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

29. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP).

29.1. Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

29.2. Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách odvolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.